

Flikker tikken

SAMENLEVING

Rondgang / Potenrammers en politiek

De potenrammer is terug, althans, terug in de schijnwerpers. In de roze wolk van de steeds verder emanciperende Nederlandse homo was hij de afgelopen vijftien jaar een beetje onzichtbaar geworden, werd hij beschouwd als een g nant relict uit repressieve, reactionaire en homovijandige tijden. Maar vooral sinds Amsterdam, 'Gay Capital of Europe', de afgelopen jaren werd opgeschrikt door verschillende geweldsincidenten tegen homo's, met als symbolisch dieptepunt twee geweldsmisdrijven tijdens het Gay Pride-weekend begin augustus, staat de potenrammer volop in de belangstelling van publiek, politiek en media. Mede omdat de 'nieuwe' potenrammer in de grote stad vaak zijn wortels heeft in Marokko.

Dat heeft ook Bernard Welten geconstateerd, zo blijkt uit een interview met de korpschef van de politie Amsterdam-Am-stel-land met de Gaykrant: 'We waren op weg een heel tolerante samenleving te worden. Maar aan het begin van deze eeuw lijkt daar een kentering in te zijn gekomen. Ik denk dat dit met name komt door de wijziging van de samenstelling van de bevolking.' Ook godsdienst speelt volgens Welten een rol: 'Duidelijk is wel dat orthodoxie, in welke religie dan ook, tot intolerantie leidt.'

Autochtonen op de 'baan'

De islam als inspiratiebron voor Marok-kaan-se potenrammers die het feestje van de Neder-landse tolerantie komen verpesten. De vraag rijst dan: hoe tolerant is 'autochtoon' Nederland ten aanzien van homo's? 'Dat valt tegen,' zegt Frank van Dalen. De voorzitter van homobelangenorganisatie COC ontvangt wekelijks berichten in zijn mailbox van homoseksuelen die bedreigd zijn, in elkaar geslagen of anderszins gediscrimineerd door autochtone Nederlanders. 'Geweld tegen homo's is voor de helft afkomstig van allochtonen, met een oververtegenwoordiging van Marokkanen, en voor de helft van autochtone Nederlanders.'

Deze cijfers geven echter weinig zekerheid over de werkelijke omvang van het probleem. Van Dalen: 'Bezoekers van homo-ontmoetingsplaatsen doen niet altijd aangifte.' En juist op de zogeheten 'baan' lijkt de autochtone potenrammer toe te slaan, zo blijkt uit een toch behoorlijke waslijst aan incidenten die de afgelopen jaren w l de media hebben gehaald. Zoals dat met de Belgische zakenman Pierre Collette. Die werd in 2004 door twee Maastrichtenaren op homo-ontmoetingsplek Het Keelbos bij Valkenburg meegelokt naar de Pietersberg, alwaar hij met een honkbalknuppel op het hoofd werd geslagen en vervolgens doodgestoken. Vorig jaar oktober werd op een homo-ontmoetingsplaats nabij het Brabantse Lierop het lichaam gevonden van een twee nzeventigjarige man. Inmiddels is er een twee nveertigjarige, autochtone verdachte uit Asten gearresteerd. Dan zijn er nog de vele 'kleinere' incidenten, zoals twee zoenende lesbische vrouwen die in juli van dit jaar op straat in Nijmegen ernstig werden mishandeld door twee blanke mannen uit Zutphen en Dieren, of de vijf autochtone militairen die in juni dit jaar zes mannen mishandelden op parkeerplaats 't Ginkelse Zand nabij Ede. De plek staat bekend als homo-ontmoetingsplaats. Ook Amsterdam wordt niet gespaard door autochtone potenrammers: in de nacht van 19 op 20 juli werden twee homoseksuele mannen op homo-ontmoetingsplek Nieuwe Meer te Amsterdam mishandeld. De

eerste man werd door een groepje blanke mannen uitgemaakt voor 'vuile homo'. Een blonde man gooide hem tegen de grond, trapte op hem in en sloeg hem met een stok. Het slachtoffer liep onder meer een gebroken rib op.

Gewone Limburgse gezinnen

En dan heb je nog de potenrammers van de Brunsummerheide. Een zaak die ongekend is wat betreft omvang en tijdsduur waarbinnen de delicten plaatsvonden. In oktober vorig jaar arresteerde de Heerlense recherche achttien mannen uit Landgraaf in de leeftijd van achttien tot dertig jaar wegens het herhaaldelijk beroven, beledigen en mishandelen van verschillende bezoekers van de homo-ontmoetingsplaats op de Brunsummerheide in de voorgaande twee maanden. De arrestaties volgden nadat een man bewusteloos was geslagen. Uiteindelijk werden acht verdachten in mei van dit jaar door de rechtbank van Maastricht veroordeeld tot celstraffen van anderhalf tot drie jaar waarvan zes maanden voorwaardelijk. De Maastrichtse strafrechtadvocaat, Serge Weening, stond John B. bij, die werd veroordeeld tot anderhalf jaar cel: 'Het opmerkelijke aan deze zaak was dat er ook meisjes bij betrokken waren. Het betrof een wisselende groep van zo'n twintig man die elk weekend, onder invloed van drank en drugs, 's avonds naar de Brunsummerheide trok om auto's te bekogelen met stenen, mannen te mishandelen en beroven. Daarbij hielden ze auto's aan en vroegen de automobilist of hij homo was. Was dat het geval, dan werd hij uit zijn auto getrokken, beroofd en vaak ook in elkaar geslagen. In één geval zou een man die al op de grond lag, nog een paar keer zijn geschopt door een meisje. 'Flikker tikken', zo noemden ze het zelf. De daders kwamen hoofdzakelijk uit gewone Limburgse gezinnen. Ze wisten dat hun slachtoffers niet snel aangifte zouden doen aangezien deze meestal overdag als getrouwde hetero door het leven gingen, of omdat ze gewoon niet wilden dat hun omgeving wist dat ze dit soort plekken bezochten.' Volgens meldingen die het COC ontving, zou de doorgesnoven groep potenrammers – in wisselende samenstelling – niet slechts twee maanden te keer zijn gegaan op de Brunsummerheide, maar twee j  r. Alleen gaven de aangiften die bij justitie binnenkwamen slechts aanleiding om de maanden september en oktober te onderzoeken.

Weinig herinneringen

Geen politicus die het nodig vond zich op te winden over het 'incident' op de Brunsummerheide. Evenmin over de moorden die de afgelopen jaren zijn gepleegd door autochtone daders op homoseksuele mannen. Hoe anders was dat na het, inmiddels beruchte, Gay Pride-weekend: verschillende politici buitelden over elkaar heen om het geweld tegen homo's te veroordelen. PvdA-Kamerlid Lea Bouwmeester vroeg nog maar eens aandacht voor haar idee om zogeheten hate crimes zwaarder te bestraffen – in juni van dit jaar was ze al met dit voorstel gekomen naar aanleiding van verschillende geweldsincidenten tegen homo's in Amsterdam. Oud-D66-Kamerlid, Boris Dittrich, tegenwoordig werkzaam bij Human Rights Watch in New York, somberde dat Amsterdam vanwege het geweld tegen homo's allang had afgedaan als homohoofdstad van Europa, en vrijheidsstrijder Geert Wilders wist in zijn filippica tegen de Koran ook nog een bijzin toe te voegen over het recente geweld tegen homo's dat in zijn ogen onlosmakelijk verbonden is met de islam.

Een kleine rondgang langs verschillende politici leert dat de 'Brunsummerheide' opvallend weinig herinneringen oproept. CDA-Kamerlid Corien Jonker moet bekennen nooit van de verwickelingen op de Brunsummerheide te hebben gehoord. Evenmin heeft ze weet van haar twee  nzeventigjarige streekgenoot die vorig jaar is vermoord op een Oost-Brabantse homo-ontmoetingsplaats. Ze wil zich

niet uitlaten over de wenselijkheid van gedoogde homo-ontmoetingsplekken: 'Dat is iets voor de lokale overheid. Daar hebben wij als landelijke politici niets over te zeggen.' Wel vindt ze dat middelbare scholen het verplichte curriculum strenger moeten naleven waarin staat dat leerlingen kennis moeten hebben van en respect hebben voor verschillende godsdiensten en leefwijzen. In het voorstel van PvdA-Kamerlid Lea Bouwmeester om hate crimes, dus misdrijven met een discriminatoir karakter, extra te bestraffen, ziet zij weinig: 'Dat gebeurt namelijk allang in de praktijk.'

Selectieve verontwaardiging

Langzaam begint er iets te dagen bij PvdA-Kamerlid Lea Bouwmeester. 'Het komt me ergens toch wel bekend voor, die geschiedenis op de Brunsummerheide.' Maar wat er nou precies gebeurd is, weet ze niet meer. Andere incidenten van autochtoon geweld tegen homo's weet ze ook niet te noemen. Waarom komt ze dan juist nu met haar voorstel om hate crimes zwaarder te bestraffen? 'Het is een reactie op de verontrustende stroom berichten over geweldsmisdrijven tegen homo's die de afgelopen maanden in de media zijn verschenen. Ja, het gaat dan voornamelijk om die misdrijven die in Amsterdam plaatsvonden waarbij allochtone jongeren betrokken waren.' Kan zij zich er iets bij voorstellen dat er in de samenleving het beeld ontstaat dat potenrammen een bezigheid is van louter allochtonen? 'Ik ben tegen dat beeld. Ons voorstel richt zich op alle plegers van geweld met een discriminatoir karakter. Dus ook op autochtone potenrammers en mensen die geweld plegen tegen allochtonen vanwege hun afkomst.' Maar waarom heeft de PvdA nooit eerder gereageerd op, bijvoorbeeld, de twee moorden die de afgelopen drie jaar zijn gepleegd op homo-ontmoetingsplaatsen of de vele andere incidenten van potenrammerij? 'De PvdA reageert niet op incidenten.'

GroenLinks-fractievoorzitter Femke Hal-se-ma beschouwt het voorstel van de PvdA als een typische pavlovreactie. 'Het tijdstip waarop de PvdA met dit voorstel komt, vind ik ongelukkig. Laten we eerst zorgen dat we de pakkans verhogen van geweldplegers tegen homo's voordat we beginnen over het verdubbelen van de strafmaat.' Ook Halsema weet niet direct wat er op de Brunsummerheide is gebeurd: 'Help me even.' Ze ziet het toenemende geweld tegen homo's als een van de uitingsvormen van een groeiende intolerantie in Nederland: 'Zowel tegen homo's als tegen allochtonen.' Daarbij hekelt zij de 'selectieve verontwaardiging' van Geert Wilders en diens Partij voor de Vrijheid wanneer deze geweld tegen homo's relateert aan de islam en verder zijn ogen sluit voor autochtoon geweld tegen homo's.

Achter de voordeur

Martin Bosma, Kamerlid voor de PVV: 'Het geweld tegen homo's is onlosmakelijk verbonden aan de massa-immigratie die dit land nog steeds over zich heen krijgt. Moslims hebben nu eenmaal een negatief beeld van homo's.' Bosma vindt dat de Marokkaanse geweldplegers tegen homo's heel goed als moslim beschouwd kunnen worden: 'Misschien dat ze niet zo vaak naar de moskee gaan of zelf de Koran lezen, ze groeien wel op in een moslimcultuur, hebben een vader of broer die misschien wel naar de moskee gaat. Dan zijn het wat ons betreft moslims.'

Dus kunnen de autochtone potenrammers van de Brunsummerheide worden aangeduid als 'rooms-katholieke' potenrammers aangezien zij misschien wel communie hebben gedaan, of familieleden hebben die wel eens de kerk bezoeken of klusjes voor de parochie opknappen? Bosma: 'Dat weet ik

niet. Ik weet niet of die daders christen zijn. Maar dat maakt niet uit, want het christendom doet niet zo aan stemmingmakerij tegen homo's.'

Wat betreft de Marokkaanse geweldplegers tegen homo's is de PVV glashelder: 'Die mogen van ons dezelfde dag nog hun Nederlandse paspoort inleveren en op het vliegtuig naar Marokko worden gezet. Dan kunnen ze fijn rondwandelen in het Rifgebergte.'

D66-Kamerlid Boris van der Ham kan zich vaag iets herinneren van de Bruns-sum-merheide, maar looft liever de homovriendelijkheid van zijn partij: 'Wij hebben bij monde van Boris Dittrich twee jaar geleden al voorgesteld dat er een betere registratie moet komen van geweld tegen homo's. Zijn motie is destijds aangenomen. We vragen ons af wanneer de regering nu eindelijk eens haast gaat maken met het uitvoeren van die motie.' Over homo-ontmoetingsplaatsen: 'Je kunt je afvragen waarom die seks niet gewoon achter de voordeur kan plaatsvinden. Moet dat per se in de publieke ruimte? Maar je kunt ook pragmatisch zijn. Dat is D66. Het gebeurt nu eenmaal en zorg er dan ook voor dat er geen onverkwikkelijkheden plaatsvinden op die ontmoetingsplekken zoals minderjarige homoprostitutie, rotzooi die niet wordt opgeruimd en potenrammers.'

COC-voorzitter Van Dalen reageert geschokt op de stellingname van Van der Ham: 'D66 profileert zich bij uitstek als homovriendelijke partij. En dan dit. Uit "pragmatisme" wil D66 mannenontmoetingsplekken gedogen? De mannen die op dergelijke plekken komen, willen of kunnen helemaal geen seks hebben "achter de voordeur". Vooral in de provincie, op het platteland, zijn veel bezoekers van dit soort plekken hetero's die in het geheim af en toe een uitstapje maken. Die mensen zijn gebaat bij anonimiteit. De negatieve houding ten aanzien van homo-ontmoetingsplaatsen, zowel bij lokale overheden, de bevolking als de landelijke politiek, creëert het klimaat waarin potenrammers kunnen gedijen. Ik moest maar eens een stevig gesprek hebben met Van der Ham.'

De reactie van de PVV van Geert Wilders verbaast Van Dalen dan weer allerminst: 'Het is Wilders helemaal niet te doen om het beschermen van homo's. Het gaat hem om de islam. Anders had hij ook wel gereageerd op geweldsmisdrijven waarbij autochtone potenrammers betrokken waren. Wilders gebruikt het geweld tegen homo's voor zijn eigen politieke agenda. Om stemmen te trekken door de angst voor de radicale islam aan te wakkeren. Terwijl die Marokkaanse potenrammertjes daar niets mee te maken hebben. Die lezen de Koran niet, die dragen geen djellaba's – ze zijn meer geïnspireerd door de macho-blingblingcultuur die ze op MTV zien.'

Islam als vangnet

De Amerikaanse historicus James Kennedy, tegenwoordig als hoogleraar contemporaine geschiedenis verbonden aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, constateert dat de selectieve verontwaardiging ten aanzien van de allochtone en autochtone potenrammer raakt aan de wijze waarop het integratiedebat in Nederland in zijn algemeenheid wordt gevoerd: 'Veel Nederlanders hebben de neiging om de problemen binnen de samenleving te versmallen tot een religieus probleem.' Dat is volgens Kennedy historisch zo gegroeid: 'Vroeger werd onwenselijk gedrag gerelateerd aan het katholicisme of aan andersdenkende stromingen binnen de protestantse kerk, tegenwoordig is het de islam die fungeert als vangnet voor verschillende problemen binnen de samenleving.' Dat potenrammers in de beeldvorming nu vooral geassocieerd worden met Marokkaanse moslims dan wel Marokkaanse crimineeltjes of een combinatie van beide, heeft

volgens Kennedy deels te maken met het feit dat elk volk de neiging heeft om de allochtoon sneller tot zondebok te maken voor een probleem dat eigenlijk voor de hele samenleving geldt: 'Het is alleen typisch Nederlands om er dan ook nog een religieuze dimensie aan toe te voegen. Amerikanen baseren hun vooroordelen veel meer op etniciteit en sociale achtergrond dan op religie.'

Over de uitspraken van de Amsterdamse korpschef Welten: 'Als hij de oorzaak van vijandigheid tegen homo's legt bij de orthodoxe islam, dan zouden er dus ook statistieken moeten zijn waaruit blijkt dat orthodoxe islamieten homo's in elkaar slaan. Uit de berichten in de media krijg ik niet die indruk.'

Kennedy heeft het idee dat door de fixatie van veel Nederlanders om problemen in de samenleving te versmallen tot een probleem van de islam, sommige moslims juist een islamitische identiteit krijgen opgedrongen: 'Het debat wordt daarbij tegenwoordig heel eenzijdig gevoerd. Wanneer je nuanceringen aanbrengt, krijg je al snel het etiket "politiek correct" opgeplakt, waarmee dus elke discussie onmogelijk wordt gemaakt. Bijvoorbeeld: ja, steeds meer moslims extremiseren, maar tegelijkertijd zijn er ook steeds meer moslims die juist seculariseren. Die nuance wordt verdacht gemaakt, terwijl het alleen maar een feitelijke constatering is. Twintig jaar geleden gebeurde precies hetzelfde, maar dan andersom. Als je kanttekeningen plaatste bij de zegeningen van de multiculturele samenleving werd je publiekelijk gebrandmerkt.'

Helpt van het probleem

Ook Van Dalen werd door een columnist van Trouw verweten politiek correct te zijn: 'Ik zou het gewelddadige gedrag van Marokkaanse jongens tegenover homo's vergoelijken. Totale onzin. Ik keur het volledig af en het moet wat mij betreft ook echt snel afgelopen zijn. Maar wanneer je in het huidige debat genuanceerd tracht uit te leggen waarom volgens jou Marokkaanse jongens homo's in elkaar slaan, heet je al snel politiek correct. Een verklaring wordt beschouwd als een waardeoordeel.' Hoe luidt die verklaring? 'Deze jongens worden thuis niet gecorrigeerd. Homofobie is er normaal, net als het taboe op homoseksualiteit. De meeste Marokkaanse potenrammers zijn sociale drop-outs die nauwelijks onderwijs hebben genoten. Jongens die worstelen met hun testosteron en frustraties, die met hun machogedrag geen aansluiting weten te vinden bij de Nederlandse samenleving en zich ook niet door die samenleving geaccepteerd voelen. Ze reageren zich af door juist de symbolen van die samenleving aan te vallen. Homoseksualiteit valt daar onder.' Ondertussen is Van Dalen gelukkig dat het debat over discriminatie van en geweld tegen homo's 'eindelijk' wordt gevoerd door de politiek: 'Wij hebben de politiek echt aan hun haren er bij moeten slepen om hen te wijzen op de toenemende intolerantie jegens homo's in de Nederlandse samenleving. Twee jaar geleden was dit onderwerp dood. Werkelijk niemand wilde er over horen. Het is de verdienste van het COC dat het onderwerp weer op de agenda staat. Nu is de aandacht vooral gericht op het geweld tegen homo's in de allochtone hoek. Dat is dus de helft van het probleem. Wij gaan onze uiterste best doen om nu ook aandacht te vragen voor de andere helft: het geweld tegen homo's uit autochtone hoek.'

Van Dalen constateert in heel Nederland een afnemende tolerantie ten aanzien van homo's: 'Laatst weer twee ingezonden brieven in de Metro waarin mannen verklaren "helemaal klaar" te zijn met die verhalen over homoseksualiteit. In Nederland leven we in een dominante heteroseksuele cultuur waar "afwijkend" gedrag steeds minder acceptabel wordt gevonden. Op een middelbare school werd laatst een onderzoek gedaan waaruit bleek dat vijfenvijftig procent van de leerlingen vond dat er binnen de school een slecht klimaat heerste voor leerlingen om uit de kast te komen. Hoe komt dat? Door diezelfde vijfenvijftig procent. Wanneer een vader op een voetbalveld zijn zoon uitscheldt voor

“homo” zal er misschien ergens op het veld een jongen rondlopen die denkt, ik kan hier maar beter niet laten merken dat ik zelf homo ben. Ik las laatst een bericht in de Volkskrant over een negentienjarige homoseksuele jongen die vond dat je op straat maar beter niet hand in hand kon lopen met je vriend om “hetero’s niet te provoceren”. Kortom: er is nog veel werk te verrichten in dit land. “Homo” is een van de meest gebruikte scheldwoorden in Nederland, zowel onder allochtonen als autochtonen. Maar een Nederlandse rechter spreekt een man vrij die een agent met dat woord uitscheldt. Omdat het volgens die rechter een “neutrale aanduiding voor een bevolkingsgroep” is. Dan begrijp je er dus echt niets van.’V

DOOR BINNERT DE BEAUFORT / 22 SEPTEMBER 2007 /